

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
9 aug. st. v.
21 aug. st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 32.

ANUL XXIII.
1887.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Ce vrei...

Ce vrei, să ți spun că te iubesc
C'un foc neastâmpărat?
Ori vrei să ție că te urese
Séu dór că te-am uitat?

Privește frunțele cum cad,
De tómnă 'ngălbinite;
Privește țiile cum scad,
In nouri invélite.

Ascult' al tómnai aspru vânt
Când șueră pe-afară:
Pricepe 'n jalnicul seu cânt
A vieții-mi primăveră.

Lucreția Suciu.

Așa a fost să fie.

— Novelă. —

(Urmare.)

Aici un respuns.
După un târziu se auđiră pași și un glas
de femeia, dulcele ei glas, întrebă:
— Tu ești Petre?
— Eu-s deschide. nu-i acasă Petru? ție Toma
care eră prada unui simțiment nedescriptibil.
Pe de o parte il umpluse o năpraznică bucurie,
când auđise că Ana sa nu-i păzită de aprigul ei soț,
dar tot odată șcirea că Petru nu este acasă, il spe-
riase.
— Nu deschid că sânt singură, am trimis pe
tóte slugile după Petru! respunse Ana.
— Dar nu me cunoști, eu-s Ană! deschide, se
rugă Toma.
— Te cunosc, dar nu-ți deschid.
— Voi așteptă dară până va veni Petru.
— Fă cum vrei, dar pentru mine ar fi mai
bine decă Petru nu te-ar găsi p'aici.
— Bine, me duc dară, să nu-ți viuă nici o su-
părare dela mine.
Toma se duse acasă.
Când se trezi a doua ție i se făcea ca și când
ar fi visat mult și de tóte.

Dar o șcire grozavă il readuse la realitate.
Petru Vêrtej a fost găsit mort lângă drum in
apropierea satului.

Banii de arendă, doue bilete de bancă de câte-o
sută florini una, erau puși in fundul pălării sub căp-
tușelă.

Acésta sumă și încă trei sute florini făgădui
juna vėduvă aceluia care-i va dovedí pe ucigașul so-
țului seu.

Judecata cercetă in sus și in jos, nu dete inse
de nici o urmă.

După un an de vėduvie Ana se cunună cu
Toma.

Moise Ciunga zimbi, nu vorbi inse nimic, ce am
să amestec unde nu-mi ferbe-ola, își țiese el.

Stoica Chiul in ția noptę se întórse fórtē târziu
dela carcimă; își beuse toți banii.

A doua ție i luară boii și-i vėndură la tobă și
totuș mai remase dator ovreului cu vr'o optęeci de
florini.

Bietul om ajunsese robul evreului, căci tot ce
munciá el și cu femeia sa trebuia să ducă afurisi-
tului jidan drept camete pentru datoria sa.

III.

Trecuse un restimp de douęeci de ani.

Câte și mai câte nu se schimbaseră d'atunci.

Mumă-mea murise. tată-meu o urmase la vr'o
cățiva ani, tocmai in momentul când eu sfērșisem cu
studiile ér dēnsul cu ultimul creițar ce-i remăsese
după vėndarea tuturor nemisțătořelor sale.

Nu-mi lăsă in moștenire nici un bun vremel-
nicesc; dar totuș eram bogat, căci aveam un nume
curat, o creșcere desăvėrșită și o invėțatură bună.

Eram doctor de drepturi, ba imi făcusem chiar
stagiunea legală și depusesem esamenul de advocat.

Volnic eram deci a deschide o cancelărie advo-
cațială ceea ce și făcui, așteptând cu dor și jale
clienții, care inse nu voiau să vină.

Făcusem greșelă de me stabilisem in orașul meu
de naștere și astfel desconsiderasem proverbul «in
patria nemo propheta», ceea ce aveam să plătesc acum
cu lipsa de incredere din partea dragilor mei com-
patrioți.

Decă se schimbaseră impregiurările mele per-
sonale, apoi fósta moșia noastră dela Dărdești nu mai
eră de recunoscut.

Parmaclieul de giur impregiur, ornat cu grădele
aurite la vėrf, dispăruse, făcēnd loc unui gard viu de
mărăcini, aluni și fagi, grădina cu flori se prefăcuse

in legumărie, copacii centenari dispăruseră și in locul lor se resfătau meri, peri și alți pomi fructiferi; rota care ridică apa in sus pentru a alimentă apele săritore din parc, învêtea acum niște petre de móră, care măcinau făină; parcul eră prefăcut in livade, terasamentele de plăcere erăa semănate cu porumb și ovês, baia boerescă se prefăcuse in heleșteu de pești, cu un cuvânt se ștersese până și cea nevinovată urmă de poesie; întocmirile frumoșe, grandioșe dară nefolositoare, care contribuieră mult la sêrăcirea familiei mele, trebuieră să-si cêdă locul unor instalațiuni practice și producătoare.

Toma Moacă, fostul vechil al tatălui meu și soțul vèduvei asasinatului Petru Vêrtej eră noul proprietar al moșiei. El făcuse aceste schimbări, trăgând acolo folose insemnate unde bietul tată-meu își cheltuisse stăricica sa și unde nici eu n'aș fi făcut altfel de cât părintele meu.

Aș fi trebuit prin urmare să fug de Dârdești, dar tocmai din contră. Vêra când pensionatele de fêtițe din oraș se despopulau, când elevele mergeau să petrecă timpul vacanțelor in casele lor parintești, atunci mi se făcea dor de Dârdești. Așa de tare doria să revêd fosta noastră moșie, încât aprôpe in fiecare dimineță o luam la picior și dedeam un ocol gardului celui viu. Înima-mi se sbucimă de suvenirile varie ale copilării mele, de regretele unui trecut frumos, de ciuda actualității celei — moșicose si totuși, când zăriam doi ochi, in care se ogindiea nu numai poesia perită a Dârdeștilor cu parcurile, cu florile, cu terasamentele, cu cascadele sale in cea mai viua lor strălucire, nu numai limpedimea cerului, dară și nedestăinuita zare a unei fericiri așteptate, atunci mi se deschidea raiul, me simțiam transportat de pe miserabilul pământ, in niște regiuni visate, uitam de tôte, dar mai cu sêmă uitam că acei doi ochi, care me răpiau erau ale fiicei fostului nostru vechil, și că nebunia mea, amorul meu me adusese la mila lui Toma Moacă, care nu voiă să știe de mine, dîcând că fiul unui boer calicit tot calic va remânea, er pe Anca a sa nu o creșcea prin pensionat, ca să ajungă după mórtea sa muritoare de fôme séu mai reu încă.

Astea tôte le uitam când privirea mea se în-tâlnia cu o îmbătătoare privire din acei doi ochi.

Anca me iubiă, Anca regretă ca și mine copacii din parc, florile din grădină, undele cristaline ale băii prefăcute acum in heleșteu și de câteori ni se prezentă ocașiunea prin oraș a vorbi împreună, la vr'un teatru séu la vr'o preumblare, imi promisea că va reface la loc, tôte câte stricase tată-sau.

Eu-i mulțamiam din inimă, adăugam acestei promisiuni ceea ce doria mai mult, dar ce nu îndrăz-niam încă a exprima, căci nu eram in stare a me prezentă independent, dinaintea fiitôrei mele.

N'avem clienți, dar speram că voi avea cât de curând.

Clienți-mi vor plăti onorarie strălucită, eu voi fi econom, voi stringe creițar de creițar și după un ôre care timp, — după un an, mult doi aveam să uimesc pe nenea Toma Moacă arătându-i economiile mele, uimit fiind nu se va mai codi, căci in fine trebui să-i pară lucru postitor de a-și putea da fata după fiul fostului seu stăpên.

Toma îmbetrânise cam fără de vreme. Mulți diceau, că n'ar trăi bine cu Ana de și se luaseră de dragosté. Unii susțineau chiar . . . dară să lăsăm astea.

Când mi se părea potrivit, mai ales când puteam găsi vr'o minciună, după ce ocoleam odată de doue ori gardul viu dela Dârdești, mai intram și in curte, ba câte odată inaintam chiar până n casa.

Pe Anca o găsim totdeuna după pofta inimei

mele, dar lelea Ana de și mereu prevenitoră față de mine me pune adeseori pe gânduri cu purtarea ei ce avea cătră Toma, care devenia din ce in ce tot mai posomorit.

Intr'una din zile intrând eră la Toma, lelea Ana soțiă-sa me intimpină cu suspine.

— Ah, temerile mele, coconașule, temerile mele, imi dîse ea.

— Ce fel de temeri? întrebai eu tulburat.

In zădar căutam pe Anca, nu se vedea nicăirea.

— Că va fi bănuît, da, bănuît, continuă lelea

Ana.

— Cine va fi bănuît?

— Toma!

— De ce fel de lucru!

— De un păcat, de o fără-de-lege. Ah, de câte ori, dar mai ales, de când a luat obiceiul ca să vorbescă in vis, nu m'am deșteptat speriată și n'am ascultat cu grôză așteptând că acum, acum își va spune păcatul și va face din mine femeia cea mai nefericită, dar nici odată n'a scos nici o vorbă măcar de bănuélă, ș-acuma totuș, totuș . . .

— Ce este pentru Dumneșeu, o intrerupsei eu cam cu nerăbdare.

— Ce să fie sêraca de mine, Toma este chemat la judecată.

— Pentru ce? Nu te speria așa de judecată. Omul drept — nici vorbă că nenea Toma să nu fie drept, — scapă de ori ce urmărire. Etă sunt cu plăcere gata a-l aperi dinaintea legii.

— Iți mulțamesc coconașule, Dumneșeu să te fie. Ah spune-mi încă odată că nu te indoiești de dreptatea lui Toma.

Acêsta rugare o rostise lelea Ana cu un glas atât de straniu încât me puse in uimire și, făcând un pas inapoi o întrebai:

— Ce, dar dta ôre te indoiești de nevinovăția soțului dtale. Fără să știu ce vină i se impută trebuie să-ți mărturisesc, că . . .

— Nu coconașule, nu, țipă lelea Ana, nu me indoiesc de nevinovăția bărbatului meu, dar tótă lumea va crede minciuna ce a născocit păcătosul și blăstămatul de George Bleacă, tótă lumea, până și judecătoria, până și dumniata . . .

— Ce minciuna a născocit Bleaca?

— Ah, Dumneșeu! păcatele m'au impins de am făgăduit cinci sute de fiorini aceluia, care-mi va dovedi pe ucigașul bărbatului meu celui dintei.

O bănuélă infricoșată imi bântui sufletul.

— Ce dór . . . George Bleacă . . . cel care a aprins șura socrului dtale nu se va fi îndemnat la afurisita încercare de a câștigă banii făgăduiți de dta.

— Ba da!

— Adecă dîce că nenea Toma . . .

— Da, sâraca de mine dîce că Toma . . .

— Ar fi ucis pe Petru Vêrtej înteiul bărbat al dtale. Asta ar fi grozav?

»Of Dómne, Dómne, de ce me bați așa de cumplit,« sbieră lelea Ana ca și aiurită, »bine știi că eu nici o vină n'am!«

IV.

Etă că me găsisse in fine o pricină, o causă celebră, cum să exprim colegii mei dela barou, eu inse doria să nu me fi găsit mai bine nici odată.

Toma Moacă, tatăl Ancuții acusat de omucid, me alesese de apêrător, de ôrece nici unul dintre colegii mei nu voise a se însărcină cu acêsta afacere, care părea perdută din capul locului.

Indiciile erau tôte in contra lui. Toma nu eră de scăpat, eu inse totuș me devotai acestei cause fiindcă in mine eram adênc pătruns de nevinovăția lui.

Anca nu putea fi fructul unei fără-de-legi. Imposibil! Natura și-ar fi denegat eternele sale legi decât ar fi permis, că dintro unire datorită unei crimi de sânge să resară o ființă atât de plapandă, atât de curată, atât — cum să mai dic — de desăvârșită precum era Anca.

Acastă probă de nevinovăția lui Toma era suficientă pentru convingerea mea internă, dar nu numără absolut nimic față cu literile cele reci și neflexibile ale legilor scrise, care cer alte probe, dovedi pipăite seu întărite prin jurământul martorilor aduși.

Tote probele erau in se contra lui Toma.

Etă ce statorise instrucțiunea atât din denunțările lui George Bleacă întărite de soțu-seu Stoica Chiul, cât și din mărturiile inculpatului.

In memorabila séra in care întreprinsesem copilăreșca mea excursiune la Dârdești, morarul Petru Vêrtej plecase din cărcimă cu scop ca să mērgă acasă și să aducă lui Toma Moacă prețul arendeii.

Indată după plecarea morarului, se sculară dela mēsă din dosul șirodului George Bleacă și Stoica Chiul și eșiseră, cu scop ca să sape după o comoră ce George Bleacă ar fi auđit că s'ar găsi ingropată lângă zalhanaua din capul satului, spre acea parte unde se află și mōra lui Petru Vêrtej.

Cei doi fertați urmăriseră deci pe morar până in dreptul zalhanalei și vēđuseră, că-și urmase drumul inainte.

Morarul ajunse in adevēr acasă și luase banii, după cum șcim.

George Bleacă și cu fertatul seu Stoica se apucară intru a ceea a săpă comōra.

După o sēmă de vreme auđiră pași atât dinspre sat cât și dinspre mōră.

Cei doi, ca să nu fie surprinși, se pitulară in dosul zalhanalei, care era ca la vr'o sută și mai bine până dela șosea și așteptaseră să trecă ōmenii care s'apropiau.

Din partea morii veniă morarul ér din partea satului Toma Moacă.

Tocmai in dreptul locului, unde s'apucară să sape cei doi fertați, Toma se intēlni cu Vêrtej.

Morarul pārea superat pe Toma, ér acesta stăruia mereu, ca morarul să se întōrcă.

Vorba lor peste puțin se prefăcū in cērtă și din cuvintele rostite cu glas mai tare care străbăteau până la auđul pânditorilor, acești ințeleseră, că pe morar șoția-sa Par fi oprit multă vreme de a nu duce banii in aceeași séra lui Toma, dar că la cele din urmă Petru Vêrtej nu s'ar fi putut răbdă și ar fi plecat. Toma inse nu voiă să primescă banii aici in mijlocului drumului ei đicea că va veni a doua đi după ei.

La asta Petru respunse, că vede unde vrea să esă Toma, că lui nu-i ar fi atât de bani ei mai mult de a vedea pe Ana, că și dēnsa ar fi ințelēsă cu el, că Par fi reținut, ca să dea prilej lui Toma să viiă la mōră.

(Incheierea va urmă)

Theochar Alexi.

Sonnet.

De aura serii s'aude cum vine
O tainică șoptă din malul ripos;
Natura-i tăcută ș-un glas tânguios
Cu vântul de tōmnă revarsă suspine.

Și eu lângă mēsa de scrieri umplută
Iți scriu, dragă Neli, un cântec de drag;
Când raza luminei, pe drumu-i pribeag
Adorme 'n unghere din casa-mi tacută.

Ah! câtă tristētă s'așeđă pe lună
Și'n glas melancolic cum cânt'un grier,
Când đic penei mele: adio! nōpte bună.

Adio! Neli dragă... pe-o tainică nōpte;
Amorul teu vērșă in inima mea
Atăta durere... atătea dulci șōpte!

Traian H. Pop.

Istoria romānilor dela Murēșul de jos.

(Dedicată dlui Vinc. Babeș.)

(Urmare.)

I. Cenad.

Acest castru inante de venirea Ungurilor s'a numit *Muresianum*, in decretale regale 1163, 1178, 1221, 1226, ocure sub numirea Sunad, Cenad, Ghenad; dar mai până in đilele recente se putē auđi din gura bētrānilor și numele antic: *Muresiana*.

Acest oraș este situat in țermurile Mureșului pe o innālțime ce dominēză indepărtare, posedē și ađi multe ruine antice de o valōre istorică dar' acestea din đi in đi se dau perirei, pe cum s'a nimicil in đilele trecute biserica antică care s'a dovedit a fi fost edificată de Actum in onōrea S. Ion Botezătorul. Vē puteți inchipui, că câte relicvii, câte sarcofage, și chiar ōsele luptătorilor căđuți in luptele intre Actum și Sunad, — s'au aflat aci, când s'a dārimat acest antic monument, și pe locul lui s'a edificat biserica rom. cat. — Parocul rom. cat. dl Killer a dispus tōte anticitățile aci allate, la muzeul din Budapesta, dēnsul posedē in memorie vie tōte săpăturile și istorisirea aflatelor monuminte

Acet oraș inante de ocuparea romană e probabil că a fost un castru dac, unde dacii muresiani posedau administrăția politică și comertială; care după ocuparea romană a devenit reședința prefecturei a ripei Tibiscului și Danubiului, și aci s'a postat centrul armatei din Leg. XIII genuină. — Dovēdă despre acēsta, este monumentul primului prefect Marcu Papiriu, petrii cu inscripția legiunei XIII (Gem. monete de pe timpul diferiților imperatori, vase, arme și diferite scule de o lucrare romană, tōte acestea dovedesc, că poporul roman a poses indelungat acest castru și aci a desvoltat o viēță culturală.

Cam pe timpul lui Iustinian (565) acestea locuri au fost ocupate de avarii dela Istru, apoi de gepide, de huni și bulgari, cari se vede a nu fi respectat nimic ce aparțineea culturai romane. Poporul romān naturalisat și acLIMITISAT cu aerul Daciei, in atari grele impregiurări, ce avea să facă alta decât, să se retragă la munți, păduri și intre nemārginitele bālți și trestišuri. Acum era la munți, acum la șesuri se acomodă după natura dușmanului. Claudiu avea reședința la Cubin aprōpe de Munți și Dunăre, pe nepotul lui Actum la venirea Ungurilor, il aflăm in Muresiana, unde 18 ani domneșce in pace edificând monăstiri și intārindu-se pentru a putē resistă dușmanului.

Cumcă acest oraș, sub domnirea romană a avut o cultură și o desvoltare nu se pōte tăgădui și din

aceea inprejurare; că bărbarii se abătură adese aci și bărbarul nu căută alta decât draga lui pustiire. — Aci a putut află un comerțiu de grâne, nenumerate vite și o industrie a timpului.

Muresiana aparține Daciei așa numită Panonia II-a seu Sirmiului, unde cu totă posibilitatea eră reședința unui episcop de rital grecesc și care domină părțile Timișanei până la Rusava.

Cu venirea Ungurilor istoria acestor locuri incepe a fi mai clară mai cunoscută, de o parte, pentru că invasia lor deșteptasă temerea imperiului Bizantin, er de alta parte poporele din ambe Daciile hartinite, jefuite și călcate de unguri, incepură a se deșteptă din letargia lor, și a săntrepune pentru esistența lor amenințată, da venirea Ungurilor in Temeșana Claudiu domnul țerii resistă cu hărbăție, și in fine neputend să lupte contra eurentului, a primit cu dușmanul ore care alianță, care alianță a durat până pe timpul Sîtlui Stefan. — Venit ob-viam eis Cladius dux illius patriae cum magno exercitu aequitum ac peditum... Tot Anonimul țice: La diebus illis erat quidem princeps in Urbs Morasiana nomine Actum potens valde qui secundum ritum Graecorum in civitate Budiu (Vidim) fuerat baptisatus, qui nimium gloriebatur in virtute et potentia sua. Regi autem Stephano honorum nimine inpendebat, confidens in multitudine militum et nobilium suorum supra quos dominium exercebat aequorum etiam militum habeat innumerabilem (Anno: CXXXIII).

Temeșana și părțile dela Mureș 18 ani dela ocuparea unгурescă a putut să se folosescă de drepturile sale; pôte și din causă, că nemul maghiar la venirea lor mai mult peregrinau după prădi prin țerile germane și cu noua lor patrie se folosieau numai intru atata, că in lipsa de esistență și periclu, puteau să alle un adăpost la poporele deja dedate cu munca, câștigul și cu atare popore nomade fugitive; er de alta parte domnul țerii își alésă de reșidința castrele dela Mureș, care eră o întărire forte cu greu a se atăcă, avend riul de o parte, er de alte părți eră incunjurată cu păduri, bălți și trestiuuri. Vedem pe Actum putinte, spriginit de o armată considerabilă, avend o aristocrație și o avere nenumerată, ce-i aredică respectul și ambițiunea de a rumpe cu alianța unгурescă. Incepă a domni nedependent, adună chiar și vamă dela aducătorii de sare din ocnila Transilvanii și primind religia creștină in Vidin a dat a se edifica mănăstiri, cari la totă întempliera pe acelea timpuri serviau de inștițiuni culturale. Avea pe lângă acestea o armată, de pedestrii și gvalerie, cu care pusă in temere pe regele Stefan care singur nu mai șciea că marginile țerei sale, unde se mărgineșce. Actum ca domnitorul Timișanei dela 994 până la 1012 stăpâneșce independent, și decă generalul seu Cenad nu devine trădător, acest domnitor pré înțelept și putinte dădea alta direpțiune politică soțială poporului românesc. Inse frica pré mare a regelui Stefan și trădarea lui Cenad pusă capet la toate aspirările naționale.

Cine a fost acel Claudiu și nepotul seu. Actum, cine a fost nenumerata lui nobilime, despre toate aceste istoria tace. Dar din conecsul istoriei se pôte conchide cu posivitate, că aci la estemitatea Daciei prefectii folosandusă de incurcăturile și slăbanogia Bizanțului, au format un ducat independent cu ore care ereditate din familia Claudiană. Eră nobilii și spriginitorii tronului erau descendentii aequitilor colonisați și naturalisați aci. Dar acéta nobilime a trebuit mult să diferă de acelora veniți dela Roma. Șciu că acestea colonii prin nenumeratele invasii barbare au fost espuși la multe eventualități și primejdii și așa și cultura lor a trebuit să fie, intru a mani-

pulă arma; și grijă de a pune in siguranță familia. Cine ore pe acelea timpuri s'a mai cugetat a cultivă știința, seu cum se afirmă și se pretinde din partea contrarilor, — să aredice monumente? căci și cele aredicate le privieau in ruină devastate de Goți, Avari, Huni etc.

Cumcă atât aristocrația lui Actum a decăduț in cultură, nu pôte fi nici o dubietate, mai cu sémă decă luăm in considerare, că părțile extreme ale Daciei aci la Muresana aveau o comunicare forte dificeilă cu Bizanțul; pentru aceea se vede, că Actum după ce se întări, a inceput a se ingriji și de cultura intelectuală edificand nenumerate mănăstiri in capitala Temeșanei.

Domnul Temeșanei cât a putut să fie de putinte și organizat intru ale sale se pôte constată și din acea impregiurare, că după ce sîtlul Stefan regele Ungurilor se convinsese de starea dușmănosă a aliatului seu din Muresana, prin intrigi și promisiuni a șciut câștigă prietenia generalului Cenad, care sub pretest de persecutare a refugiat dela Muresana la Estergom, unde descopere toate aspirățiunile domnitorului seu, despre cari Stefan deja avea ore cari cunoșcință. Cenad eră un general isteț și eră de o esperință rară, pe lângă aceea avea o ambițiune de a posede averile nenumerate a stăpănului seu, și aspiră a domni in locul lui Actum. Regele Stefan primeșce alabil pe Cenad și la descoperirile lui numai decă dă la dispozițiunea lui Cenad o armată insemnată, și acesta fără veste plécă contra lui Actum cu care, ajungend in părțile Nagentului aprópe de capitala Muresana, se bate, unde brava armată alui Actum bate armata regelui și pe acéta o fugăreșce până in părțile Tisei, unde in trestiușul Cuchirului se ascunde. Armata maghiară devine infrântă și Actum remâne invingator.

Reușita resbelului dela Nagent denotă, că Actum deja eră bine organizat și avea o armată bine disciplinată, care ia făcut posibilă a invinge armata lui Stefan regelui unğuresc probată și devenită chiar temerare in toate părțile. Dar acéta victorie nu rămase mult timp in mânila lui Actum, pentru că, ce nu ia succes dușmanului a storce cu bărbăția, a luat-o cu vicleșugul. Actum încă devenisă pré incredut in forțele lui și victoria dela Nagent se vede a-l fi făcut pré incredut. Peste nópte s'a dat la un dormitaș, ce ia costat vieța și perderea armatei.

Anonimul băsat pe tradiții enareză desastrul acesta in modul următor: Cenad după infrangerea dela Nagent cu restul armatei ce-i mai rămasese urmărit de Actum, s'a retras in părțile Sorigului și Oroszlamosului. (Maidanul de ađi.) Aci lui Cenad peste nópte i s'a prezentat in vis Stul George in forma unui leu, care stăndui inante il consiliașă, ca să se deșcepte cu grăbire și punenduse in fruntea armatei sale să deș navală asupra castrelor dușmane și pe Actum și pe totă armata lui o va allă dormitand: pe acéta in modul acesta o va nimici. Cenad deșceptanduse a adunat restul armatei și a plecat să-și implinescă datoria promițind S. George, că decă va invinge pe contrariul lui, i va edifica in onóre mănăstire. Cenad in meș de nópte plécă ruganduse pe greceșce: »Christeleison Chireleison«, și aievea in castrele lui Actum toți dormitau. Li dă navală. Se face un macel formal. Actum se apără bărbăteșce inse un ostaș, cu numele Gyula i tae capul, la care armata lui dă dosul și lasă câmpul plin de cadavre. Cenad apoi ca semn de invingere trimite capul lui Actum regelui Stefan la Estergom, care il lasă să se pörte pe stadele orașului și ca un spectacul și trofeu mai multe țile il pusă pe o pozna pe zidul capitalei unde stăpânea Sântul Cenad făcenduse țiuă lasă a

Dolorosa.

se inmormintă cadavrele celor căzuți în catedrala capitalei, cari osăminte sau putut vedé până la reconstruirea bisericei rom. cat. edificată la 1878. O atare calamitate, putem dice decâtosă neglijință, făcú capet unei armate, unui popor, care își recăstigasă independența cu atâta bărbăție, — și cu acésta Temeșana devine cucerită, și șirul domnilor sei se șterge din istorie. Mureșana devine ocupată, unde Cenad lasă să se schimbe tóte după placul regelui. Mureșana primeșce numele lui Cenad. Instituțiunile de ritul grecesc se prefăce în latin; călugării greci se scot din monăstirea S. Ion Botezătorul. În locul episcopului grecesc se trimite Stul Gherardt. etc.

Cenad după ce devenisă în modul acesta stăpân peste ale domnului seu, ca să-și împlinescă promisiunea dată S. George, edifică monăstirea de la Oroszlámos, unde adăposti călugarii de ritul grecesc scoși din proprietatea lor.

(Va urmă.)

V. Grozescu.

Ah! măritați-me!

Comedie-vodevil în 1 act.*

Porsónele:

Lăzăreanu (45 ani).

Natalița, femeia lui (20 ani).

Costică (26 ani).

Zambila, vâra lui Lăzăreanu (35 ani).

Un salon de țără, deschizinduse într'o grădină. Uși laterale. În fund, la dreapta o sobă cu pendulă pe ea, etc. La stânga o feréstă. La stânga o mésză mică, cu scaune; la dreapta un dulap cu un paneraș de lúcsu.

Scena I.

Natalița, șede și lucréză o pungă. Costică intră repede prin fund.

Costică. Ah! draga mea Natalița!

Natalița. (Sculându-se.) Vai de mine!

Costică. Nu te teme de nimic... bărbatul dtale nu-i aici... ș'apoi ce pericol ar putea fi? un om așa de nepăsător, așa de liniștit!... și care crede tot ce i se spune!...

Natalița. Dle Costică...

Costică. Dar știi bine că eram cât pe ce să meucid când ai fost măritată cu de-asila cu Lăzăreanu...

Natalița. Să te ucidi?

Costică. Dēcă nu m'am ucis, asta-i pentru că am scopurile mele particulare... și m'a susținut speranța... am călătorit șese luni... și inchipuindu-mi că ești prea nēnorocită, — m'am hotărit să viu aci să te întâlnesc...

Natalița. Eu, nenorocită?

Costică. O! șciu bine că ești nenorocită... cu un om mult mai bătrân decăt dta, care nici nu te bagă în sémă...

Zambila. (De afară.) Nataliço!...

Natalița. Ia sémă... vine verișóra mea Zambila! (Se așeză lângă mésză.)

Costică. Aha! duduca Zambila! domnișóra de pe timpul rușilor cu códă...

Natalița. Plécă dar de aici.

Costică. Să plec?... ei bine, te ascult: dar ca preș al ascultărei mele... uite... punga acésta... lucrată de mánușițele matala...

Natalița. Dle Costică!

Costică. (Luând punga.) Mi-o dai!

* După M. Fournier și Alphonse.

Natalița. Ba nici de cum.

Costică. Mersi! grand merci! (Sărută punga cu transport și dispăre.)

Natalița. Dar te rog dle... (Zambila intră; Natalița caută alt lucru în paneraș și pare a fi prea ocupată.)

Scena II.

Zambila, Natalița.

Zambila. Veniam... frumoșica mea... (Atin-gēnd pe Natalița ce se prefăce a n'o vede.) Nataliço!...

Natalița. Ah! m'ai spēriat!

Zambila. (Miorlăitor.) Eu, să te spării? dor nu sūnt mama Pădurei... Ei, dar cum me găsești în ast' diminéță?

Natalița. (Sculându-se.) Bine... prea bine!

Zambila. Dar nici nu ți-ai aruncat ochii la mine.

Natalița. Și ce are a face... Dta ești totdeuna fôrte bine... chiar prea bine... mai ales când te îmbraci în fiecare diminéță, aici la țără, cu o toaletă de bal...

Zambila. Ei, veđi, nu știi ce ți se pôte întâmplă! de o pildă: vizituri de prin vecini... Musu Costică...

Natalița. Dl Costică?

Zambila. Da, care șede 'n gazdă la cucona Jeni Cărpilă, din dosul nostru...

Natalița. Da, da...

Zambila. Ș-apoi... vorbind între noi, eu am cam ghicit scoposul lui!

Natalița. A! ai ghicit?... ce?...

Zambila. Nimic mai ușor, dragă: — dar ce-i dice tu de cuconul Lăzăreanu, care-și inchipuește în crierii dsale, că eu n'aș putea răpi inima unui cavaler!

Natalița. (Respirând.) Pe dta?... de dta va să dică ș-a pus ochiul dl Costică?!...

Zambila. Pe cine altul dór?... mai e p'aici vr'o alta domnișóra — demoazelă afară de mine?

Natalița. Tocmai! (Aparte.) E smintită reu!

Zambila.

Când me vede inima-i tresare,

Peptu-i tainic arde 'n foc!

Me privește cu înflăcărare,

În cât par trăsniță 'n loc!

Tu singură știi mai bine,

Cum s'aprinde el de dor,

Căci numai când sūnt cu tine,

Ochii lui imi jur amor!

Dar mi se pare că nici tu nu pricepi nimic... ca și bărbatu-teu: sermanul de el: de când s'a lasat de advocație ca să se facă vier, nu mai pôte cuprinde în raționul lui de cât doue pasiuni: popicele și colecția de judine și găugăni.

Natalița. Într'adevăr... de câtva timp... abia își mai aduce aminte de mine!... tótă ziua înșiră câmpii.

Zambila. Și eu îți slujesc drept demoazel de compănie! — Asta-i un lucru fôrte plictisitor pentru o persónă tinēră și fragedă... așădar, îndată ce sora-ta se va mărită...

Natalița. Sora mea?... Sermana Pincuță! vis'a și ea ca multe altele... o căsătorie din amor.

Zambila. Da, cu nepotul unui căpitan, prieten cu Lăzăreanu... Ah amor! amor! — cine te pôte pricepe mai mai decăt mine! Ah!

Natalița. Dar rudele tinērului, cer zestre mare...

Zambila. (Tainic.) Și are să capete zestre acésta.

Natalița. Cum? ce dici?

Zambila. Pst... Să te faci că nu știi nimic!... o surprinsă?...

Natalița. O surprinză?..

Zambila. Ți-le trecute, dl Lăzăreanu s'a dus la Iași, ca să vorbească cu familia...

Natalița. Ei și?

Zambila. Și zestrea care lipsea surorii tale a promis s'o deie el... în numele teu...

Natalița. S'ar pute?

Zambila. Și chiar pe astăzi el așteptă un prezent de nuntă!

Natalița. Cum? bărbatul meu?

Zambila. A! are o inimă foarte bună; cu toate că nu-i nici de fel politicoș cu mine: inchipueșteți, că nu vrea să-mi dăcă altfel decât verișora lui!

Natalița. Ei ș-apoi?... nu ești...

Zambila. (Primblându-se.) Ei me rog! Vêr și verișoră, au aerul că sînt de aceeași vîrstă! el are vr'o 45 de ani... și eu... am tot dreptul să-i dăc: moșule!

Natalița. (Trecînd.) Nu șciu ce să mai dăc! pe cînd eu îl credeam nepăsător, egoist! — el se gînde la fericirea surorii mele... etă dar pricina deselor sale călătorii... dar acum unde-i el?... aș voi să-i mulțămesc...

Zambila. Pst! frate dragă!.. ni-am prea intins cu secreturile!.. asta-i păcatul nostru, a fetișórelor să nu putem ține nimic ascuns... Dar pentru Dđeu, fă-te că nu știi nimic!

Natalița. Dăcă voești... fii liniștită!..

Zambila. Am ađiut bătînd douespredece! me duc să-mi isprăvesc mai degrabă toaleta!

Natalița. Êr!

Zambila. Am să mai pun câteva floricele la cap, câteva garófe amestecate prin bandóne, ca să pară capul meu a o câmpie impodobită cu tot felul de frumusețiu... nu-i așă că-i poetic?... La revedere mătușică!

Me duc să me 'npodobesc,
Și cînd vecinul va veni,
În ochii sei să strelucesc
Amorul lui spre a-i răpi!

Natalița.

Du-te să te 'npodobești,
Și cînd vecinul va veni,
În ochii tu să strelucești,
Amorul seu spre a-i răpi!

(Zambila ese prin stînga.)

Scena III.

Natalița singură.

O! ce faptă nobilă și generóșă! mulțămită bărbatului meu, se va îndeplini și visul fericit al surorii mele! Și eu îl vinováțiam! De-acum voi șci să-mi repar greșelile... Êr cum?... Curtenirea ce mi-o face Costică... amintirea trecutului... un fel de farmec ce-mi impune asupra voinței mele... Și mai dinióre el a pus mîna pe acea pungă... fără voiea mea... să fie óre într'adevêr fără voiea mea?... Póte aceste me neliniștesc... Să am óre slăbiciunea de a-l iubi?... O nu! Dar însfêșit trebuie că caut a me împotrivi bine contra ori-cărei întimplări... și bărbatu-meu nu se gîndește de loc... cu colecțiunea lui de insecte!.. nici cea mai mică bănuielă!.. orb și surd... un adevêrat filosof!.. nici odată, în momentul pericolului, el nu e de față. (Veđînd pe Costică intrînd.) Êr el!..

Scena IV.

Natalița, Costică.

Costică. În sfêșit mama pădurei te-a părăsit! ce scorpie neimblîndită!

Natalița. Dle Costică, de sigur că te-ai întors ca să-mi innapoești...

Costică. Acesta capodoperă lucrată de degețelele dtale?... Ah! cere-mi mai degrabă viéta... O! eu nu sînt un amant ca toți ceilalți! Pasiunea mea este atît de puternică, încât, dăcă mi-ai porunci ori și cînd să fug dinainte-ți...

Natalița. Ce ai face?..

Costică. Nu m'aș clinti de pe loc!

Natalița. O Dómne!

Costică.

Eu protest în gura mare
Contr' asprimei ce-mi pătrezi,
Ș-o să lupt cu 'nverșunare
Făr' să me descurăgezi;
Ori și unde te vei duce
Pașii tei eu voi urmă,
Chiar de-aș ști c'o să m'apuce
Scaraoski 'n ghiara sa.

Natalița. (Aparte.) Ce încăpăținare! ce să me fac?..

Costică. Ah! Scumpa mea Nataliță!

Natalița. (Dănd înderêt.) Dar dle, te rog...

Costică. Nu-ți fie frică! — sîntem în cea mai deplină siguranță! — De ce te temi?... Scumpul amic Lăzăreanu e atît de încredător...

Natalița. Ei! Cine șcie?..

Costică. Dar e scris în fața lui...

Natalița. Dar dăcă ar putea bănuii...

Costică. Vorbă să fie!

Natalița. Nu e o vorbă gólă ceea ce-ți spun, — și mi se pare că a venit și vremea să-ți vorbesc limpede și curat. (Aparte.) Așă cred c'am s'o scot la capêt!

Costică. Dar ce-i?

Natalița. (Misterios.) Ascultă-me... dăcă am ramas aci, așteptându-te, a fost că aveam să-ți fac o mare destăinuire... Vai! Dle Costică, te-ai înșelat foarte mult asupra bărbatului meu... Află dar că el e cu mult mai prevădător de cît se pare a fi!

Costică. Aidede! el, prevădător! — dar el nu e gelos de cît de colecțiunea lui de gîndaci și musculițe!

Natalița. Te înșeli! sub aerul cel preocupat, el ascunde un spirit prea observator, prea fin...

Costică. Aș! dar eu îl cunosc...

Natalița. Și eu credeam a-l cunóște! dar adevêrul, dle Costică, este că ai fost mult mai imprudent de cît ți-ai inchipuit; sentimentele dtale, la care ar fi trebuit să-mi închid urechile, au avut resunet și în urechile lui.

Costică. Vorbă să fie! vorbă să fie!.. aș!

Nu-i cu puțință ca el să fie
O mască falsă, un trădător!
Fața-l arată om de omenie
Ce nu se 'nchină la sfântul Amor!
Să luăm sêma, totuși e bine,
Căci mîța blîndă sgărie reu,
Să nu ne'ncredem prea mult în sine
Ca să nu cădem în lațul seu!..

Dar în sfêșit, vorbind mai serios... ți-a spus?... ți-a bănuit ceva?

Natalița. Nimic, și tot! cuvinte cu indoit înțeles, — o supraveghere secretă... niște porniri repeđi, neașteptate...

Costică. Ce spui!

Natalița. Eri, de exemplu, pe cînd dta erai colo...

Costică. El adormise... și sforăia...

Natalița. (Misterios.) Se prefăcea! Dar apoi, mi-

a spus că a avut un vis... acărui descriere mă făcui să tremur...

Costică. Ce? te amenință pôte?...?

Nataliță. Nu pe mire... ci pe... — Dar dle Costică: dta ești un tinăr galant, — și trebuie să te gândești că nu e bine să tulburi liniștea unei familii, să compromiți o femeie...

Costică. Negreșit...

Natalița. (Repede.) Atunci, nu-mi mai vorbi despre pasiunea dtale; nu câtă să me mai întâlnești când sunt singură...

Costică. Dar bine...

Natalița. Ah lasă-me...

Lăzăreanu. (In fund.) L'am prins!

Natalița. Vai! ne șpionă!.. (Se despărțesc iute)

Scena V.

Aceiași, Lăzăreanu, ținând în mână o pânzătoare de fluturi.

Lăzăreanu. L'am prins! de astădată am pus mâna pe densus!

Costică. (Ingrozit.) Ai! cum? ce? pe cine l'ai prins?

Lăzăreanu. Indrăcită întemplantare... ei, n'am noroc nici astăzi...

Costică. Ce ții scumpul meu?

Lăzăreanu. Ce păcat! voiam să ve fac o mică surprisă, dtale și nevastei mele... De ați dimineta, alerg intr'una, me acăț pe copaci, sar peste pârăe, arunc prinzătorea... dar, in: locul regelui fluturilor, *vespertilio mirabilis*; nu pui mâna de cât pe o phalenă din cele mai comune.

Costică. (Respirând) Ah! eră vorba de un flutur!.

Lăzăreanu. Da, tocmai așa; de când mi-am părăsit advocăția, etă clienții mei! in fiecare ți dau sama printre ei... Ș-apoi, e flutur și flutur... e cu neputință să-ți esplic tôte genurile... ah! ce prilej bun mi-a scăpat din mână!.. dar altădată... o să iau séma mai bine... o să-mi deschid ochii in patru... (I dă mâna.)

Natalița. (Incet lui Costică.) Înțelegi?

Costică. (Ingrijit, incet Nataliței.) Dar... nu șciu...

Lăzăreanu. (Ședând la drépta.) Dar unde-i verișóra Zambila? când mi se întemplantă ceva neplăcut, me gândesc indată la sermana Zambilică, care de 15 ani caută să vèneze un bărbat... căci vai!..

Când o fetiță-i jună
Amanții o 'ncunjur,
Cu rose o 'ncunună,
Ș-amor etern i jur!
La pôlele-i depune
Înimă și averi,
Căci mințile repune
A junetei plăceri!

Dar de 'ndat ce se pălește
Flórea nu mai face haz!..
De fata ce 'nbêtrânește
Toți fug fără de ragaz!

Costică. (Aparte, respirând.) Mulțămită lui Dđeu, el nu bănuiește nimic!

Lăzăreanu. (Sculându-se.) Ș-apoi, mai la urmă, să fim drepți: pas de te căsătorește cu o cociobă ce ș-a trecut cu coptul! ca să induri sörte vecinului Antonaș. Inchipuește-ți că nevêsta lui e așa deplină de spirit, încât l'a făcut pe el să përdă și puținul spirit ce-l avea mai nainte!

Costică. Ce conversație anapoda! (Tare.) Dați-mi voe...

Lăzăreanu. Inchipuește-ți, că mai adinióră, me pusesem la umbră in dumbrăvióră... și ce să zăresc

pe cösta viei?... duduca despre care-ți vorbeiam! Da, am recunescut-o că eră ea, — precum aș fi recunoscut pe nevêsta-mea; și alătura cu dënса un tinarel, un frumos junel; ce aducea la fată cu dta! tocmai!.. Când m'ai zărit, s'au despărțit repede... dar eră prea târđiu... auđisem multe... A! ha! ha!.. ei bine, dar voi nu rideți?..

Costică. Inaintea dómnei...

Lăzăreanu. (Incet.) A! ai dreptate!.. bărbații n'ar trebui să vorbescă nici odată astfel de lucruri, — inaintea femeilor... se dice că asta atrage câte-o nenorocire, — ori norocire pentru voi, domnilor ștren-garași! a ha! ha! nu me indoesc că și tu imi indrugi multe și mărunte, — hoțule!

Costică. (Sforțându-se să ridă.) Ha!.. ha!.. (Aparte.) negreșit că me țicnește... (Tare.) Cât despre mine, decă-mi dai voe să me esplic in acéstă privință, eu cred că e forte greșită ideia de a luá niște simple convorbiri fantasiste drept niște bănueli fără nici un fond...

Lăzăreanu. Vrei să ții asta pentru vecinul Antonaș?

Costică. Ba pentru tötă lumea... Cu tôte aparentile, noi de multe ori süntem forte nevinovați... dar bărbații își es din minți...

Lăzăreanu. Antonaș nu ș-a eșit de loc din minte... căci nici un habar n'are... dar cât me privește pe mine, eu n'am obiceiul să visez când sünnt tréz, și mulțămită lui Dđeu am niște ochi forte ageri...

Costică. Dar când bănueli de felul acesta se ivesc, eu cunosc datorria unui om de onóre: el trebuie să se indepărteze imediat. (Sue scena.)

Lăzăreanu. Tocmai!

Natalița. (Aparte.) Mijlocul meu a reușit!

Costică. Imediat!.. (Iși ie pälăria.)

Lăzăreanu. A! nu remăi ađi la mesă cu noi?

Costică. (Mirat.) A! cum?... dar... intr'adevêr... cu plăcere... decă...

Natalița. Dar dl Costică mi-a spus că vrea să plece ađi la Iași, unde trebuie să se presinte ministrului de justiție, care sosêște ađi acolo, — spre a-i cere un post.

Lăzăreanu. Atunci se schimbă vorbă! Afacerea mai nainte de tôte... du-te la treburile dtale.

Natalița. Da, du-te la treburile dtale; noi îți dăm tötă libertatea. (Trece.)

Lăzăreanu. Așá... Până când ți-i face toaleta scumpa mea, eu me duc să numezotez și să pun elicheta la noua mea Phalenă... până la ora popicelor. (Incet lui Costică.) En ascultă, decă te întâlnești cu nevêsta vecinului... ista și eu, — cu vecinul, fă-te că șciu nimic! Veđi că, cu tot aerul lui cel blând, nu șciu ce să pôte întemplantă... Decă el ar bănui ceva... Dar de sigur că nu bănuiește nimic... numai eu pot avea niște ochi ageri ca ai unui bursuc...

Lăzăreanu și Natalița.

Vêd că ești grăbit prea tare,
Și voești dar a plecá,
Deci nu-ți facem supêrare
Nu vrem a te rețineá!

Costică.

Da, da, da-ș grăbit prea tare,
Și voesc eu a plecá,
Dar nu-mi faceți supêrare,
Dec' aici ma'ți rețineá!

Lăzăreanu.

Adio! și ai speranță;
Că in scop vei reuși!

Natalița. (Aparte.)

Acum cred cu siguranță

Că în minți ș-a reveni!

Lăzăreanu. (Lui Costică care ese.) Călătorie bună.

(Costică vrea să vorbească Nataliței, care-i face semn să ia sēma; ea ese prin drēpta; Lăzăreanu prin stānga.)

(Va urmā)

N. A. Bogdan.

Consiliul celor trei din Veneția.

(Schită istorică-culturală.)

(Incheiere.)

Unul dintre cei dintēi, care a cădūt victimā tribunalului acestuia, compus din trei bărbați, înainte încă de a se numi ei inquisitori de stat, a fost dogele Marino Falieri, în etate de 76 de ani. Mai întēi ațitat prin obrāznicia lui Michail Steno, unuia din consiliul celor trei, față cu soția sa tinēră și frumoasă, s'a conjurat el cu câți-va ōmeni din clasele cele mai inferioare populare, pentru de a se resbunā asupra unei aristocrații, acārei superbiā și forță tiranicā le uria el deja demult din adēncul inimei sale. Nōptea din 15 aprilie 1355 erā hotāritā pentru uciderea celor mai nobili din Veneția, cari singuri numai erau indreptāțiți a ședeā în consiliul celor 40 și celor 10, și acēsta faptā avē să se incoroneze prin schimbarea constituției în interesul poporului. Darā în ziua precedentā simțirā consilierii prin șpionii lor de complotul acesta. Pe părtașii din popor au lāsāt sā-i spēndure indatā, și pentru de a judecā pe dogele, și-au mai adaos judecātorii un numer insemnat dintre nobilii cei mai renumiți. În ziua de 17 aprilie fu decāpitat Falieri în curtea palatului dogelui. Astfel a arētat tribunalul acesta printr'un esemul infricoșat de justițiā grabnicā, cā și cea mai înaltā persoanā de stat pōte picā sub mānile sale. Afārā de acea s'a observat de atunci înainte ca regulā în Veneția, a nu alege de doge pe unul, care avē o soție tinērā.¹

Altui doge Francisco Foscari i s'a întēplat, cā secretariul celor trei i-a oferit în genunchi și cu venerațiunea recerutā decretul, prin care s'a condamnat la mōrte fiul seu pentru periclitarea statului și dogele n'a putut opri esecutarea sentinței.²

Un nobil tinēr. Giovanni Mocenigo, s'a lāsāt sedus în ușorāteā minții sale, a descārācā în opera din Veneția dōue impușcături de pistol asupra fraților Foscari, vulnerādu-i pe ambii. El a fugit indatā. Inzādar au fost tōte încercările, a face pe consiliul celor trei sā-l agrāțieze pentru tinērēța sa, cāci numerā abia 22 de ani, și pentru meritele nēmului seu, din care a fost eșit deja patru dogi. Tinēra sa soție s'a rugat pentru dēnsul și și Foscari inși-și s'au întrepus pentru dēnsul. Consiliul celor trei a remas neclintit, și sentința edatā de dēnsul a făcut sā tremure aristocrația venețianā. Cāci ei l-au declarat pe Mocenigo de inobil și l-au condamnat la mōrte »in contumaciam.« Mcștile sale furā confisicate, chiar și acele, ce avē sā le capete, și tōte contractele, ce le-a fost stipulat în ultimele șese luni, la cari s'a numerat și cel de căsătorie, furā declarate de nevalide. O remunerare insemnatā și ștergerea pedepsei dictate pentru ori ce fel de crimā, fie pentru sine, fie pentru altā persoanā, s'a promis aceluia

care il va aduce viu sēu mort. Tōte comunele din provincie cāpētarā poruncā a-l urmāri și a-și desvoltā puterea pentru de a-l prinde, de se va arātā pe teritoriul lor, la din contrā, se vor pedepsi autoritāțile lor cu galere. Nici un supus al republicei și nici o rudā a condamnatului n'avē voie sā-l vedā, nici sā vorbească cu el, sēu sā-i scrie, ba nici sā întreinā vr'o relație cu el, sēu sā-i ajute, decā nu voiā sā se espunā confisicārei averii sale și unei pedepse de 10 ani galere cu lanțuri pe picioare. Cine ar fi vorbit în favorul seu avē să se pedepsescā cu o pedepsā în bani de 2000 galbeni, și ca sā nu se ivescā nici de fel posibilitatea de a se ameliorā ōre cānd acēsta sentință infricoșatā, se declārā ca de irevocabilā și se intāri cu adaosul pedepsei esilului pentru cel ce va greși contra ei.¹

Se vede cā consiliul celor trei, ca cel mai înalt tribunal criminal, voiā sā aparā într'o luminā inspāimēntatōre atāt nobilimei, care compunē în Veneția casta domnitōre, cāt și poporului, pentru de a-l spēriā de ori ce încercare revoltatōre. De acea observā el principiul a nu schimbā nici odatā o sentință emisā, nici a o anulā printr'un act de grație. Prin acēsta voiā el sā documenteze infalibilitatea tribunalului seu.

Chiar și în casuri, unde se dovedia greșala inquisitorilor, sēu în casuri de nedreptate bātātōre la ochi, sēu de asprime esageratā în sentințele edate, nu revocau ei nimic, ba chiar încercarea a se rugā pentru ameliorarea vr'unei sentinți, erā împreunatā cu pedepsā, fără escepțiunea membrilor familiilor celor mai înalte și mai insemnate. Cāci acești trei nu suferiau sā-și incuviințeze cineva o criticā asupra activității lor misterioase, sā fi fost acela doge, consilieriu sēu alt careva stimat și emeritat din stat.

Inse mai jaluși în privința dreptului lor de neresponsabilitatea infalibilā se arētarā ei față cu tribunalele civile, de cari erau trei, și acāror membrii se alegēu dintre consilieri. Ei nu se șfiau, decā nū li convenia o sentință a judecātoriei civile, sēu decā li pārea ca periculōsā pentru siguritatea statului, a o desredicā, mai cu sēmā prin acea, cā făcēu nevēdūtā persoanā, prin acārei inițiativā s'a emis acēsta, fie acēsta a acuatoriului sēu a acusatului. Un semn, și el se aruncā în pivnițele suterane, sēu într'o odaie sub acoperemēntul de plumb al palatului dogelui. O poruncā profosului temnițelor, și nenorocitul se aruncā sugrumat în canalul, a cārui apă tulbure trecē spre lagune, spēlānd pāreții temnițelor suterane. Mōrtea erā cu ei și în servițiul lor, numai decā o convocau în numele trinității tribunalului, pe care il compunēu. Și unde erā vorba a sustinē ordinea în Veneția, sēu a-l delāturā pe un suspicios politic, care pōte conspirā în provincie în legăturā cu un stat invecinat în contra statului propriu, sēu decā cere lipsa a terorisiā mulțimea printr'un sāngeros de justițiā, acolo nu șovāiau ei a porunci sā se esecute sentința lor sāngerosā fie în public sēu în secret.

Printului de Craon, care se aflā cu visita în Veneția i s'a fost furat punga cu bani. În mânia sa se scāpā el și vorbi reu asupra poliției venețiane, dicēnd între altele și acēsta, cā poliția s'ar ocupā mai mult cu șpionagiul streinilor, de cāt cu siguritatea lor. Cāteva zile dupā acea călătorie el. Depār-tāndu-se gondola, pe care se aflā, numai cāțiva pași de malul venețian, stăturā gondolierii de-odatā în loc și întrebāndu-i el ce este, i respunserā spēriați, cā nu li e conces a merge mai departe, cāci naia poliției cu signalul seu roșu li ține calea și sā apropiā repede de ei. Aducēndu-și printul aminte de vorbele

¹) Schmidt Weissenfels: »Die drei Schrecklichen von Wenedig«, pag. 120—121.

²) Carl Conrad: »Aus dem Reiche San Marco's«, pag. 340.

¹) Schmidt Weissenfels »Die drei Schrecklichen von Wenedig« pag. 121.

sale neprecaute, se spăria, a fi spus fără scut aice între ceriu și mare perfidității unor bravi venețieni. Și n'atrădevăr. naia se opri lângă densesii, și conducătorul ei invită pe prinț a se scobori din gondolă și a se sui intr'a lor. Vrând, nevrând, trebui el să ce-deze provocărei.

— Domnul meu, il avorbî indată un bărbat pe bord, nu ești domnia-ta prințul de Craon?

— Da!

— Nu te-au prădat pe domnia-ta in vinerea ultimă?

— Da, signore!

— Care sumă ți-au furat?

— 500 de galbeni.

— In ce se aflau ei?

— Intr'o punguță de mătășă verde.

— Ai domnia-ta in suspiciune pe cineva, care se fi comis furtul?

— Am pe un servitor, pe care l-am acordat aice in Veneția.

— L'ai cunoșce eră-și?

— Negreșit!

Indată redică bărbatul fioros o mantă vechie, ce-i zăce la picioare și sub care eră ascuns un cadavru. In mâna cadavruului se află o punguță verde.

— Aice-i! dise agentul consiliului celor trei.

Aice ți-s banii, iei inapoi și călătoreșce mai departe. Dară insamnă-ți, să nu-ți mai calce piciorul intr'o țără, despre a cărei guvern ai vorbit așa de reu.¹

O asemenea istorioră cetim in »Fermecătoriul« de Schiller. Prințul care apare aice, fu ofensat intr'o cafenea pe piața sf. Marco de cătră un venețian, și temându-se de amerințările lui, se exprimă timid in public in privința acesta. Indată după acesta l-au apucat câțiva servitori ai invecșitiunii statului pe sus in mijlocul lor și l'au dus până la canal. Aice i așteptă o gondolă, in care l-au necesitat să se așede. Inse inainte încă de a se sui cu amicul seu intr'nsa, li s'au legat ambilor ochii. Apoi l-au condus servitorii invecșitiunii pe câteva trepte de piatră in sus, printr'un coridor lung, de-asupra unor pivniți, precum conchidēju ei din ecoul multiplu, ce resună sub picioarele lor. In fine au ajuns la o altă tréptă, pe care s'au scoborit 26 de scări in jos. Aice li s'au deschis o sală, unde li s'a luat și legătura de pe ochi. Ei se aflau in mijlocul unor bărbați bătrani și venerabili, toți imbrăcați in negru. Intréga sală eră zăbătută cu postav negru și slab luminată, și o tăcere mortală domniă in intréga adunare; tóte aceste erau de un aspect in fiorător. Unul dintre mosnegi, bagsémă conducătoriul invecșitorilor de stat se apropiă de prinț, și-l intrebă intr'un ton solemn, pe când pe de altă parte tărăiau pe un venețian:

— Cunoșci in bărbatul acesta pe acela, care te-a ofensat in cafenea?

— Da! respunse prințul.

Apoi se întorse mai marele invecșitorilor cătră captiv.

— E acesta persóna pe care ai poruncit să o ucidă ađi séră?

Captivul nu putu negá.

Indată se deschise cercul, și spre spaima sa vedu prințul sburând capul venețianului de pe trunchiu.

— Mergi acuma, dise invecșitoriul cu o intonare dubiosă, intorcându-se tot odată cătră prinț și in venitor nu judecă așa de iute asupra dreptății din Veneția.²

Nenumerate sânt istorioare de aceste, cari caracteriséză regimul neclătit prin sute de ani al nobililor

¹ Carl Conrad: »Aus dem Reiche San Marco's,« pag. 341—342.

² Schillers Werke: »Der Geisterseher.«

din Veneția și justiția draconică a acestuia in mărirea sa principială, precum și multele verdicte neomenose, ce le-a emis prin tot timpul, cât a durat. Dară justiția acesta semenă mai tare și mai adese cu justiția unor ucigași, cari au dictat mórtea asupra victimelor lor după părerea propriă și nu după lege, susținând acesta ca necesar pentru siguritatea statului. In casurile aceste se serviau invecșitorii statului indată de bravi.

Inse regimul Veneției, justiția și independența statului seu cădură fără gloriă și fără scut de-odată cu triumful poporului in 12 mai 1797, când i-a provocat pe venețieni óstea invecșitóre a repuelicei franceze să se suie orbiș! Cel dintei lucru ce-l intreprinseră cuceritorii francesi fu derimarea temnițelor invecșitiunii. In locul ei redicará ei o tablită cu invecșitiunii:

»Temnița barbarismului aristocratic a consiliului celor trei, desființată prin administrația comună provisorică din Veneția in anul I al libertății italiene, 25 mai 1797.«

In 4 iuniu s'a ars in mod solemn la picioarele unui așa numit pom al libertății și cartea de aur, care conține lista nobililor venețieni, cari erau ađi a ocupá un post in conducerea statului.

»Sic transit gloria mundi!«

Averchiu Macaveiu.

Poesii populare din Moldova.

Fóe verde de trei flori,
Dómne să nu me omori,
C'am iubit doue sorori;
Cea mai mare n'a știut,
Cea mai mică a fi priceput
C'a fost iute la iubit.
Deschide-ți ferestele
Despletește-ți coșele,
Ca să trecă bun și reu
Să vedă ce-am iubit eu,
C'am iubit pe sub ascuns
De frica celui de sus.

Fóe verde trei castale,
Drum pe deal și drum pe vale,
Drum pe la pórtá matale
Ș-aseră trecui calare,
Și zérú rochița 'n póle,
Cusută cu falbarale
Și scrisă cu mândrá flóre
Trandafir bătut nemțesc
Cum focul n'am s'o iubesc,
Ínima să-mi recoresc.

Frunďă verde trei masline
Mândro lasă-te de mine,
Când a-și șci că te-ai lăsá
Cinci ocă de vin ți-ași da.
— Măcar să-mi dai vasul ras,
Eu de tine nu me las.

Când tocă la Nicoriță
Eu stam cu puica 'n portiță,
Ș-o țineam de sub-suoră
Și-mi jurá pe sfântul sóre
Că pe altul nu mai are.

Dea curmezișul țerei românești.

(Iași, Dorohoi, Folticeni.)

O iernă întregă petrecută în vechiul *municipium Iassiorum*, te face ca imediat cu ivirea primelor raze de soare ale primăverii să te gândești a sbură în ori ce parte îți deschizi ochii, sperând a ustilui un orizon mai larg, mai senin, mai rădător, — căci monotonia lăncezela ce domănește în sus și sus disul municipiului te face să crezi că nicăieri nu s'ar pute întâlni ceva mai plictisitor decât acolo. — De multe ori această părere e înșelătoare: Se găsesc locuri și mai plictisitoare, orisonuri și mai posomorite, și mai nouröse, — dar sufletul oprimatului se mângâie adesea cu o simplă mutare din o celulă în alta, — crezând că cea nouă poate avea ceva mai variat în trênsa decât cea pe care a părăsit-o.

În scurte cuvinte și, Iașul în timpul iernei trecute a fost de-o monotonie rară; comerțul și industria au jucat un rol cu mult mai puțin activ decât în anii precedenți; afacerile publice, înpreunate deja de multă vreme, au mers și de astă dată tiriș-grăpiș; progresul intelectual a fost atât de viu, — că viața-i n'a putut fi observată nici măcar cu cele mai fine ochiene. Departele de a se mai înființa ceva institute de cultură, câteva s'au desființat cu totul; reuniunile științifice s'au prefăcut în zero, séu în ... reuniuni ultra-științifice; din publicațiunile ce apăreau neînțetate în fiecare an, în iestă iernă, n'au mai apărut decât două-trei volume, — ș-acele încă!? ... Din fosta periodică, ce se numerau un decile mai anțerț astăzi se pot numera cu două-trei — mult patru. Chiar vestite conferențe — (dise și *denii de di*) ce se obișnuiau a se ține în postul mare de membrii fôstei — ș-acum adormitei, societăți ieșane Junimea, a strălucit prin totalul lor eclips ... Templul Thaleiei a vegetat în ierna trecută mai mult decât ori când, fără a sbucni o singură dată din completa amorțală; ș Sânta Cecilia, a lăsat să i se închidă pleoapele-i, cam fără de voe, de cătră cei ce mai nainte i adresau imnuri măestre în coruri séu în soluri, din gâtleje séu din unelte măestrite de mână de om.

Fustele și fracurile din când în când a mai stirnând câte-un norișor de colb prin salônele artistice ale Amicilor *Artelor!* — dar și aceste sărituri a petecelor la modă nu mai aveau parcă îndrăsnela timpurilor trecute, — pare că-și dicea unul — altuia:

— Șeți binișor! nu zaură! luminarea ta dómna Miserie bate la ușă.

Și așa e! pe an, pe lună, pe di ce merge, Dómna Miserie ie cât pôte mai mult posesiune în acest oraș, părăsit de toți și de tôte, uitat parcă de însuși cel de sus. Ulițele sale diua 'n-amiêda mare sânt deșerte; comercianții dispar unul câte unul; frunțașii sei locuitori ajung codăț; decă n'aș riscă prea mult mai mi-ar veni să spun că turme. Golici pare a mai fi scăđut ceva din înălțimea lui dela un timp încóce, — așa totul se micșurându-se, scăđend, disparênd.

Și sub această impresiune bolnaviciôsă; în fața acestei oglinđi fioröse, mai pôte veni cronicarului gust să descrie ceva? — Să descrii o viêtă veselă, plăcută, sburdalnică! mai înțeleg; stomacul plin și aromatisat, urechea gădilită de sunete armoniöse, ochiul legănat de privesți cu multe coloruri dulci, pipăitul infierbântat prin catifeaua și foșnăitorul atlas al lucșului, ușor te face să iai péna între degete, și

să descrii o viêtă îmbălsămată cu culori chiar mult mai vii decât o veđi; — dar, când degetele-ți nu pipăe decât lăicerne zgremțuros, — când vaicărări din orice parte îți străbate la ureche, când stomacul îți ghiorăe, — când privirea-ți nu întâlnește decât pustiu și jale în giuruți, — ce să descrii? pentru ce? pentru cine? — Etă pricina că și *Iassiensis* nu s'a mai cređut în stare de a scrie ceva de un timp îndelungat!

Dar *Iassiensis* al dtale va fi devenit vr'un ... estra pessimist, — ca să nu đicem altcum! — pôte respunde unul și altul și celalalt.

Se pôte! — Dar atunci, — aș da tot ce posed la sufletu-mi să-mi arête cineva un optimist, în tot țergul meu! — Đic că dau tot, pentru că știi că optimistul n'are să se găsească și prin urmare eu am să rămân eu acel tot, — care se compune ... aprópe din nimica.

*

Odată cu venirea celor dintêi rândunele, eu pörnii să vêd câteva din centrurile țerei ce nu le vêđusem încă în viêtă mea. Primul popas, fu la Dorohoi, un orașel la capêtul Moldovei de sus ce se megiește dinspre nord cu Basarabia și Bucovina ș séu 6 mii locuitori, în majoritate evrei, forméza populațiunea acestui țîrg. Comerțul și industria (decă scótem din numer o singură móră cu aburi) sânt aprópe, — mai mult decât aprópe, — nule. Agricultura și viticultura de prin județ hrănește pe »covrigarii« dela țîrg. O viêtă pusniciöse lipsită de ori ce *viêtă*, (erte stilistii că m'am repetat;) un nivel intelectual fôrte domol; un sistem de existență cu totul nesistematic, — căci tôte se rezemă, într'un traiu, pe mâncare, pe bere și pe ședere, — atunci când este ce mână și ce bea și unde ședea, ér la caz contrar resumatul dá ca produs: răbdare, post și rugăciune, — ca cea a țiganului din grădină:

— Dă Dómne pară 'n gură, ș-apoi —:

— Mi-o și mai mestecă Dómne!

Dar credeți că numai românașii noștri din Dorohoi aștept para 'n gură? Nu! .. în tôte orașele și orașelele cari le-am cercetat până acum, cam tot astfel de lucru am zêrit; românașul nostru s'a deprins cu inactivitatea; mânele-i se, mie séu mare le jupescă séu dogorescă; capitalașcii, mic séu mare, se teme să nu-l irosescă cumva, — și de aceea până una până alta îl róde incet incetinel, ne urninduse de pe salteaua lui, până ce se trezeșce că de ros nu-i mai rămâne decât salteaua pe care stă.

În 24 de césuri cineva pôte vedea tot Dorohoiul, și afară de o biserică de lemn și una (fôrte îndepărtată de căromiđi) alt nimic important n'are cineva de vêđut acolo ca curiositate.

*

Trecui la Folticeni unde mise promisese să vêd ceva mai diferit decât în primul meu popas; drumul puteam să-l fac parte cu trenul (dela Leorda la Dolhasca) parte cu trăsură; dar preferai al face tot cu o birjă cu patru bidivii ce păreau cu dreptul că mușcau jăratec și resuflau foc; dela 10 césuri dimineța pân' pela 6 séra, am străbătuț distanța dintre aceste orașe, 4—5 poște, am trecut prin vadurile Moldovei și a Siretului, — cu riscul de a face câte o bae — eternă, (în lipsă de poduri, de cari, oblăduirea avea frumöse proecte,) — ș-am ajuns buni teferi în orașul lui Foltic. — Primul lucru ce te lovește la ochi în acest oraș e strada așa dișă Mare, care începe dela bariera Dolhoscăi și duce până la o altă bariera. Dela prima bariera și până în centru, unde se incrucișază ulițele, aspectul aprópe a tôte casele (în cea mai mare parte dugheni) e uniform. Case zidite numai într'un rind și cu cerdacuri formate din arcade

*

tot de zid aparținând clădirei, cu o prelungire a acoperământului. — Acest soiu de case pare a fi zidit... de pe timpul arhitecților importați de Vasile Lupu V. V. Dela respintea de care am vorbit, înainte, se termină Folticeniul comercial și începe Folticeniul aristocratic! — Nu rideți! Folticeni au și ei aristocrația lor! — Cine dice că dl X... ș-a lăpădat opincele la rohatcă și trece fără drept aici de boer de mină întei?!... Nu-i adevărat!... Dl X... n'a purtat nici odată opinci! — întrebați și pe primarul dela Baia ori dela Sasca! el purtă totdeauna iminii! — Ș-apoi pe ficiorul-seu nu l'a trimes de-a ședut trei luni la Paris și doue la Viena? — Dcă l'a trimes *ghitel* și s'a întors het-beget *boureaan*, asta nu-i tréba nimăru; — e indeajuns că are titlul de aristocrat! — Așa se adulmecă românul nostru cu titluri și cu ranguri, și uită de opincea, ce l'a ridicat din glod, — ș-apoi într'o bună diminéță ar fi bucuros s'o regăsescă... Dar vorbesc cai verđi și eu, — in loc de a descrie ceva mai material din cele ce am vėđut pe unde am trecut. Populațiunea folticeneană se compune din vro șapte decimi ovrei, și restul ómeni, — voi să đic restul creștini, — adică români, nemți, unguri și alte nații. Mai toți românii cari nu se adapđin budget, se ocup cu agricultura și mici producțiuni casnice, — mai cu sémă creșteri de păseri, rimători, și altele. — In tot timpul anului orașul e într'o monotonie ce semănă a ceva prea lugubru; cu doue săptămâni, numai, înainte de sfântul Ilie, adică cam pela începutul lui iuliu, ómenii se mai desmorteșc, — începe a se vedea venind mutre străine; đughenile deșerte încep ași deschide oblónele, — și... vestitul iarmaroc da st. Ilie (20 iuliu), produce tótă norocirea și tótă bucuria orășenilor și sătenilor impregiuritori. Doue trei đile înainte și după această serbătóre, iarmarocul e in toiul lui; atunci veđi pe tóte stradele mii de ómeni de tóte mânele și breslele tirgúnd séu vinđend, negustori adunați din cele mai depărtate județe ale Moldovei, cu tot felul de produse manufacturale, geambași cu câte de ce-doispredece telegari după ei, ciređi de vite beháind și ragând pe platoul cel mare dinspre resárit, — cincisese panarame, manegerii, comedii, scrincioburi de cai, ținte cu căștiguri, tarasuri de láutari, caterinci formidabile cu surle și dobe colosale, etc. etc. Adalmașurile curg in tóte părțile și pentru un testemel ce l'o cumpérat lellica Tofana, bé câte cinci până la cincispredece francușori ca să ude bine testemélul să nu să rupă prea degrabă.

După trei patru đile dela st. Ilie Folticeni re-intru in starea lor normală... și, — și un cronicar ș-a mánuit odată cu iarmarocul tótă materia sa descriptivă.

Dcă vor inse visitorii acestui tirg să facă și excursiuni științifico-istorice prin impregiurimi (ceea ce eu n'am făcut din diferite impregiurări) apoi nu departe de acolo e renumitul sat Baia, unde se vėđ încă niște mici colțuri de ruine istorice, — cum și un alt sătuleț pe botarul Bucovinei, numit Cornul-Luncei, unde se dice că cineva se póte instruí mult — in metoda de a inghiți in 6 până la 10 césuri o balercă plină de Mărzen-Bier.

Iassiensis.

D o l o r o s a.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 377. —

Un ideal poetic. . . .

Frumósă e femeia când bucuria ceréscă i aduce pe buze surisul đorilor, dar dórá și mai frumósă când

vélul suferințelor i adumbreșce fața cu o melancolie intunecósă.

Poetul când o cãntă in starea acésta, intoneză accentele cele mai duióse; pictorul când o zugrăveșce, întrebuintéază colorile cele mai delicate.

Căci ea este cea mai frumósă elegie poetică. Priviți-o! Cine ar puté remáné rece?! Pe cine n'ar emoționá?!
I. H.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

× **Societatea pentru fond de teatru român** va avé anul acesta la 13/25 septembre o adunare frumósă in Oravița. Comitetul arangiator lucréază cu zel ca publicul adunat să aibă desfătare. Damele din mai multe părți se pregătesc la balul, ce se va da cu ocasiunea aceea; ér diletanții studiéază piesele ce vor reprezintă.

× **Teatru românesc in Zărand.** Tinerimea română studiósă din protopresbiteratul Zarand a anunțat pe joi 6/18 august o represintațiune teatrală, sub conducerea invétătorului Petru Rimbaș in localul societății de lectură din Brad. Aveau să se jóce trei piese: »Un leu și un zlot,« comedie într'un act de D. R. Rosetti; »Polipul unchiului,« comedie într'un act de I. Slavici; »Un tutor« comedie in 2 acte și un tablou. de dna Matilda Poni.

C E E N O U ?

? **Hymen.** Dl *Silvestru Moldovan*, fost profesor la gimnasiul românesc din Brașov, ér acuma amploiat la banca »Arieșana« din Turda, s'a logodit cu dșóra Margareta Cigărean, fiica dlui Ion Cigărean, vice-notar comitatens in Turda.

× **Morméntul lui Bolintinean.** Comitetul instituit la București pentru restaurarea morméntului poetului Bolintinean ș-a început lucrările. Măestrul ferar român, dl Nița Demetrescu, va face grilagiul de fer. Cu facerea bustului poetului și a pedestalului s'a însărcinat eminentul sculptor Carol Storik. S'au orénduit astfel lucrurile, ca in 20 octombre să se póta face solenitatea desvéluirii bustului la morméntul marelui poet.

Noul principe al Bulgariei. Evenimentul cel mai mare al đilelor trecute este, că noul alesul principe al bulgarilor, prințul Ferdinand Coburg, ș-a ocupat tronul. Dénsul a călătorit la finele săptămânei trecute in noua sa patrie, unde a fost primit bine. Mai întéiu la Vidin a pășit pe teritoriu bulgar, de acolo a mers la Rușciuc și la Tirnova a depus jurământul. Noul principe a indreptat o notă cătră puterile mari și alta cătră sultanul. Điarele rusești scriu, că Rusia nu va recunóșce alegerea prințului Coburg.

✓ **Bal la Nasėud.** Studenții năsėudeni dela școlele mai nalte au arangiat acolo la 18 l. c. indatinatul lor bal in otelul »Rahova«; vinitul a fost destinat pentru ajutorarea studenților lipsiți, la școli mai nalte.

Călindarul săptămânei.

Điua sėpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Dumineca 11. Ev. dela Mateiu c. 18, gl. 2, a invierii 11.		
Duminecă	9 Ap. Mateiu	21 Rudolf
Luni	10 Mart. Laurentie	22 Gustavina
Mărți	11 Mart. Euplu	23 Elvina
Mercuri	12 Mart. Fotie	24 Bartolomeu
Joi	13 Cuv. Maxim	25 Ludovic
Vineri	14 Par. Michea	26 Samuil
Sămbătă	15 (†) Adorm. Prėcuratei	27 Rufus

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hűgel in Oradea-mare.